Yargıtay HGK E.2025/488 K.2026/223 (08.04.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/488 E. , 2026/223 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/1331 E., 2024/1459 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 11.01.2024 tarihli ve

2022/6207 Esas, 2024/330 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki maddi ve manevi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili ile davalı ...Ş. vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince davalı vekilinin istinaf başvurusunun reddine, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili ve davalı ...Ş. vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davacı vekili ile davalı ...Ş. vekilince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin yolcusu olduğu araç sürücüsünün tam kusurlu bulunduğu 11.09.2017 tarihli kazada yaralandığını ve malul kaldığını, kaza nedeniyle geçici ve sürekli iş göremezlik tazminatı ile bakıcı gideri ve tedavi gideri zararlarının oluştuğunu, ortaya çıkan bu zararlardan kazaya karışan aracın işleteni, sürücüsü ve trafik sigortacısı olan davalıların sorumlu olduğunu ileri sürerek belirsiz alacak davası olarak açtığı davada 400,00 TL maddi ve 10.000,00 TL manevi tazminatın temerrüt tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiş, yargılama sırasında bedel artırım dilekçesi ile talebini 59.926,11 TL olarak artırmış, ıslah dilekçesi ile de 170.535,13 TL'ye yükseltmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı ...Ş. vekili cevap dilekçesinde; meydana gelen zarardan sigortalının kusuru oranında sorumlu olduklarını, hesaplanan tazminattan hatır taşıması ve müterafik kusur nedeniyle indirim yapılması gerektiğini, 13.03.2019 tarihli dilekçeyle de sigortalı aracın satılması nedeniyle poliçenin kendiliğinden iptal edildiğini, bu nedenle sorumluluklarının kalmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

2. Davalı ... vekili cevap dilekçesinde; kazada müvekkiline yüklenebilecek kusurun bulunmadığını, kazanın lastik patlaması nedeniyle meydana geldiğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

3. Davalı ... dava dilekçesi usulüne uygun tebliğ edilmesine rağmen davaya cevap vermemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 14.10.2021 tarihli ve 2018/276 Esas, 2021/481 Karar sayılı kararı ile; dosyada alınan kusur, aktüerya ve maluliyet raporları ile tüm bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde davacının servis aracında yolcu olarak bulunduğu sırada oluşan kaza sonucunda %10.3 oranında malul kaldığı gerekçesi ile talep artırım ve ıslah dilekçeleri de nazara alınmak suretiyle maddi tazminat talebinin kabulüne manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulü ile 5.689,89 TL geçici iş göremezlik, 161.038,40 TL sürekli iş göremezlik, 1.777,50 TL bakıcı gideri ve 2.000,00 TL tedavi gideri olmak üzere toplam 170.505,79 TL maddi tazminatın davalı ... şirketinin sorumluluğu poliçe limiti ile sınırlı olmak kaydıyla temerrüt tarihi olan 03.01.2018 tarihinden itibaren, diğer davalılar bakımından ise kaza tarihi olan 11.09.2017 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline 5.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar ... ve ...'dan tahsiline karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili ve davalı ...Ş. vekili istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 03.03.2022 tarihli ve 2022/431 Esas, 2022/478 Karar sayılı kararı ile; Anayasa Mahkemesinin 09.10.2020 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 17.07.2020 tarihli ve 2019/40 Esas, 2019/40 Karar sayılı iptal kararından sonra düzenlenecek maluliyet raporlarında 01.06.2015 tarihinden itibaren uygulanan genel şartların ve bu genel şartlarda belirlenen Özürlülük Ölçütü Yönetmeliği ile Engelliler Yönetmeliğinin uygulanma imkânı kalmadığından haksız fiilin gerçekleştiği tarihteki düzenlemelerin esas alınması gerektiği, somut olayda Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerine göre rapor alınmasının yerinde olduğu ve yeniden rapor alınmasının gerekmediği, davacı olay tarihinde on yedi yaşında olup yukarıda açıklandığı üzere alınacak raporla belirlenecek geçici iş göremezlik süresi içerisinde efor kaybına uğradığı, dava konusu olayda davacı her ne kadar on yedi yaşında ve gelir getiren bir işte çalışmıyor olsa da geçici iş göremezlik süresinde %100 malul sayıldığı, iyileşme süresi boyunca herhangi bir işte çalışmaması zararının olmadığı şeklinde yorumlanamayacağı gerekçesiyle davalı ... AŞ vekilinin istinaf başvurusunun reddine, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulü ile 5.689,89 TL geçici iş göremezlik ve 161.038,40 TL sürekli iş göremezlik tazminatı, 1.777,50 TL bakıcı gideri ve 2.000,00 TL tedavi gideri olmak üzere toplam 170.505,79 TL tazminatın işleyecek avans faizi ile birlikte müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacıya verilmesine, 10.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılar ... ve ...'dan tahsiline karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili ve davalı ...Ş. vekili temyiz isteminde bulunmuşlardır.

2. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 11.01.2024 tarihli ve 2022/6207 Esas, 2024/330 Karar sayılı kararı ile;

“…1.Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere, kazaya karışan aracın satılması nedeniyle Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 94 üncü maddesi uyarınca sigorta şirketine ihbar yapıldığının iddia ve ispatlanamamış olmasına, davadan önce davalı ... şirketine yapılan başvuru sonucunda temerrüte düşen davalı ... yönünden temerrüt tarihinden itibaren faize karar verilmesinde ve kazaya karışan aracın otobüs olup ticari nitelik taşıması nedeniyle avans faizine karar verilmesinde isabetsizlik bulunmamasına göre davacı vekilinin ve davalı ... AŞ vekilinin aşağıdaki bentlerin kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Davacı vekili, meydana gelen kazada davacının yaralandığını ve malul kaldığını açıklayıp tazminat talebinde bulunmuştur.

Eldeki davada kaza, 11.09.2017 tarihinde meydana gelmiştir. Davacıda oluşan maluliyet oranının tespitine yönelik olarak alınan raporda Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine göre davacının iş göremezlik oranının %10.3 olduğu, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre %5 olduğu belirlenmiş, mahkemece de davacının maluliyet oranının %10.3 olduğu kabul edilerek yapılan hesaplamaya göre karar verilmiş, davalı ... vekilince hüküm, maluliyet oranının hatalı olduğu, her iki maluliyet raporu arasında çelişki bulunduğu yönüyle istinaf edilmiş, Bölge Adliye Mahkemesince "Anayasa Mahkemesinin 09.10.2020 tarihli resmi gazetede yayınlanan 17.07.2020 tarihli ve 2019/ 40... /40 sayılı kararına göre Karayolları Trafik Kanunu'nun zorunlu trafik sigortasına ilişkin 90... . maddelerinde yer alan, "Trafik Sigortası Genel Şartları" ifadelerini iptal ettiği, bu kapsamda açılan davalarda Türk Borçlar Kanunun haksız fiile ilişkin hükümleri, KTK hükümleri ile genel şartların bunlara aykırı olmayan hükümleri ile bu doğrultuda yeni genel şartlarla çeliştiği durumda Yargıtay'ın genel şartların yürürlüğe girmesinden önceki yerleşmiş içtihatları doğrultusunda uygulama yapılması gerektiği, Bu halde Aym'ce verilen iptal kararı sonrası düzenlenecek maluliyet raporlarında 01.06.2015 tarihinden itibaren uygulanan genel şartların ve bu genel şartlarla belirlenen Özürlülük Ölçütü Yönetmeliği ile Erişkinler için Engellilik Yönetmeliğinin uygulanma imkanı kalmadığından Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği"ne göre düzenlenen rapora göre karar verilmesinde isabetsizlik bulunmadığı" gerekçesiyle davalı ... vekilinin istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Varılan sonuç dosya kapsamına uygun düşmemektedir.

Haksız fiil sonucu çalışma gücünde kayıp olduğu iddiası ve buna yönelik bir talebin bulunması hâlinde, zararın kapsamının tespiti açısından geçici iş göremezlik süresi ile sürekli iş göremezlik oranının doğru bir şekilde belirlenmesi zorunludur. Söz konusu belirlemenin, bağlı oldukları mevzuat uyarınca sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneler veya sağlık kuruluşları tarafından çalışma gücü kaybı olduğu iddia edilen kişide bulunan şikâyetler dikkate alınarak oluşturulacak uzman doktor heyetinden kaza tarihinde yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılması gerekir.

Kaza tarihi 11.10.2008 tarihinden önce ise Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, 11.10.2008 ilâ 01.09.2013 tarihleri arasında ise Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmelik'i, 01.09.2013 ilâ 01.06.2015 tarihleri arasında ise Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmelik'i, 01.06.2015 ilâ 20.02.2019 tarihleri arasında ise Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik ve 20.02.2019 tarihinden sonra ise Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik yürürlükte olduğundan kaza tarihinde geçerli mevzuat uyarınca sağlık kurulu raporu düzenlenmelidir.

Somut olayda, maluliyet oranının tespitinde kaza tarihi itibari ile uygulanacak yönetmelik; Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmeliktir. Dosya kapsamında bulunan maluliyet raporlarında, davacıdaki yaralanma nedeniyle Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine göre davacının iş göremezlik oranının %10.3 olduğu, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre %5 olduğu belirlenmiş, mahkemece maluliyet raporları arasındaki çelişki giderilmediği gibi kaza tarihinde yürürlükte olamayan yönetmelik hükümlerine göre belirlenen maluliyet raporu karara esas alınmıştır.

Eksik incelemeyle karar verilemez.

Bu durumda; yaralanmanın niteliğine ilişkin (sağlık bilgisi metinden çıkarılmıştır) hususlara dikkat edilerek davacının kazaya ilişkin tüm tedavi evrakı eklenip (eksik varsa temini ile) dosyada bulunan sağlık kurulu raporu da irdelenmek ve bizzat muayene edilmek suretiyle kaza tarihinde yürürlükte bulunan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde, içerisinde ilgili branş uzmanının da bulunduğu yetkili sağlık kurulundan çelişkilerin giderildiği rapor alınıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.

3. Trafik kazası sonucu bedensel zarara uğrayan ve buna dayalı olarak iş gücü kaybı tazminatı isteminde bulunan hak sahiplerinin gerçek zararının belirlenmesi için bakiye ömürlerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Gerçek zarar hesabı, özü itibariyle varsayımlara dayalı bir tespit olduğundan gerçeğe en yakın verilerin kullanılması esastır. Bu nedenle yapılan bilimsel çalışmalar sonucu “TRH 2010” adı verilen “Ulusal Mortalite Tablosu” hazırlanmış olup bu tablonun ülkemize özgü ve güncel verileri içermesi ve yargı mercileri arasında tazminat hesabında birliğin sağlanması açısından Dairemizce de tazminata esas bakiye ömür sürelerinin belirlenmesinde TRH 2010 Yaşam Tablosu’nun kullanılmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

Somut olayda; davacının hak kazanabileceği iş gücü kaybı tazminatının hesaplanması için alınan 05.01.2020 tarihli aktüer raporunda; TRH 2010 Yaşam Tablosu ve %1,8 teknik faiz kullanılarak tazminat hesabı yapılmış; yapılan hesaplama neticesinde 5.689,23 TL geçici iş göremezlik, 1.777,50 TL bakıcı gideri, 2.000,00 TL tedavi gideri ve 50.459,38 TL sürekli iş göremezlik olmak üzere toplam talep edilebilecek tazminat miktarı olarak 59.926,11 TL belirlenmiş; davacı vekili 20.01.2020 havale tarihli dilekçe ile "yargılamanın daha fazla uzamaması için bir itirazda bulunmuyoruz. Yeniden bilirkişi raporu alınması talebimiz bulunmamaktadır. Bilirkişi raporu ile hesaplanan maddi tazminatın davalılardan tahsiline karar verilmesini talep ediyoruz." şeklinde beyanda bulunmuş, davalı ... şirketince rapora itiraz edilmiştir.

Bunun üzerine mahkemece alınan 20.04.2021 tarihli aktüer raporunda PMF 1931 Yaşam Tablosu ve progresif rant yöntemi uygulanmak suretiyle 5.689,23 TL geçici iş göremezlik, 1.777,50 TL bakıcı gideri, 2.000,00 TL tedavi gideri ve 161.038,40 TL sürekli iş göremezlik olmak üzere toplam talep edilebilecek tazminat miktarı olarak 170.505,79 TL belirlenmiş, anılan rapora davacı vekili itirazda bulunmamış, davalı ... vekilince itiraz edilmiştir.

Davacı vekili davasını toplam 170.505,79 TL olarak ıslah etmiş, İlk Derece Mahkemesince de bu miktara karar verilmiştir. Anılan karara, hesaplamanın hatalı olduğu yönleriyle davacı vekili ve davalı ... vekilince istinaf yoluna başvurulmuş, Bölge Adliye Mahkemesince; "Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararı sonrası düzenlenecek aktüerya raporlarına ilişkin olarak 01.06.2015 tarihli genel şartlar ile getirilen TRH 2010 Yaşam Tablosu ve %1,8 teknik faizin nazara alınacağı düzenlemesinin uygulanma ihtimali kalmadığı gözetilerek

Yargıtayın yerleşik içtihatları gereği, Population Masculine Et – Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak davacının veya müteveffanın muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi; davacının veya müteveffanın muhtemel gelirinin her yıl için % 10 artırılıp % 10 iskonto edilmesi ile belirlenecek peşin değeri esas alınıp işleyecek dönem tazminat hesabı yapılması gerektiği" gerekçesiyle aktüer hesabına yönelik istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

Varılan sonuç dosya kapsamına ve Dairemizin içtihatlarına uygun düşmemektedir.

Öncelikle Dairemizin yerleşik uygulamaları gereği yapılan hesaplamada TRH 2010 Yaşam Tablosunun uygulanması gerekirken PMF 1931 Tablosunun uygulanması doğru olmamıştır.

Diğer taraftan 05.01.020 tarihli aktüer raporunda TRH 2010 Yaşam Tablosu ve %1,8 teknik faiz uygulanmak suretiyle hesaplama yapılmış davacının toplam zararı 59.926,11 TL olarak hesaplanmıştır. Davacı vekili rapora karşı beyanında anılan rapora bir itirazlarının olmadığını bildirmiştir. Bu yönüyle 05.01.2020 tarihli raporda belirlenen tazminat miktarı yönünden ve hesaplamada %1,8 teknik faizin uygulanması yönünden davalı lehine usuli kazanılmış hak oluşmuştur.

Açıklanan nedenlerle; yukarıda (2) numaralı bent doğrultusunda alınacak maluliyet raporundan sonra alınacak aktüer bilirkişi ek raporunda TRH 2010 Yaşam Tablosu'na göre muhtemel bakiye ömür süresinin belirlenmesi ve her ne kadar Dairenin yerleşik içtihatları doğrultusunda işleyecek devre bakımından progressif rant formülü kullanılması gerekir ise de davacı vekilinin 20.01.2020 tarihli beyanı doğrultusunda kesinleşen %1,8 teknik faizin uygulandığı rapor alınıp, davacı yönünden 05.01.2020 tarihli rapor ile kesinleşen tazminat miktarları aşılmamak suretiyle karar verilmek üzere hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

4. Davacı vekili davaya konu kaza nedeniyle davacının geçici iş göremezlik zararının bulunduğunu açıklayıp geçici iş göremezlik tazminatına karar verilmesini talep etmiş, mahkemece davacının geçici iş göremezlik tazminatı talebinin kabulüne karar verilmiş, davalı ... vekili, kaza tarihinde 17 yaşında olan davacının geçici iş göremezlik zararının bulunmadığını ileri sürerek istinaf yoluna başvurmuş, Bölge Adliye Mahkemesince "...davacı her ne kadar 17 yaşında ve gelir getiren bir işte çalışmıyor olsa da geçici iş göremezlik süresi yani %100 malul sayıldığı iyileşme süresi boyunca herhangi bir işte çalışmaması zararının olmadığı şeklinde yorumlanması haksız fiilin zarar ilkesi ile bağdaşmaz. Zarar gören geçici iş göremezlik süresi içinde günlük işlerini yerine getirememesi, öz bakımını sağlayamaması da bir zarardır. Geçici iş göremezlik süresi içinde küçüğün zararının bulunmadığı ve bu süre için tazminat hesabı yapılmaması zarar veren lehine olup zararın sadece maddi olarak gelir azalması ve kazanç kaybı olduğu sonucunu doğurur" gerekçesiyle davalı ... vekilinin istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Varılan sonuç dosya kapsamına uygun düşmemektedir.

Geçici iş göremezlik zararı Türk Borçlar Kanununda bedensel zararlar başlığı altında 54 üncü maddede "kazanç kaybı" olarak düzenlenmiştir. Geçici iş göremezlik zararı, zarar görenin sağlığına tekrar kavuşana kadar çalışamamasından kaynaklanan kazanç kaybından oluşur. Bu nedenle kazanç kaybı zararları, niteliği itibariyle fiilen yoksun kalınan kâr olup, geçici nitelikte ve geçmişe yöneliktir. Geçici iş göremezlik zararı kişinin sarfettiği efor nedeniyle değil tedavi süresi boyunca çalışamaması nedeniyle ortaya çıkan zararı ifade etmektedir.

Dosya kapsamında, davacının kaza tarihinde 17 yaşında olup, kolluk tarafından yapılan araştırmada herhangi bir işte çalışmadığı belirtilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda davacının gelir getirici bir işte çalışıp çalışmadığı, tedavi süresince çalışamaması nedeniyle yoksun kaldığı kazanç olup olmadığı yönünden bir araştırma yapılmaksızın karar verildiği anlaşılmaktadır.

Buna göre; davacının gelir getirici bir işte çalışıp çalışmadığı, tedavi süresince çalışamaması nedeniyle elde edemediği gelirler bulunup bulunmadığı, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından geçici iş göremezlik adı altında ödeme yapılıp yapılmadığının araştırılarak hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmek üzere hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir…" gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; önceki karar gerekçesi genişletilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararına karşı süresi içinde davacı vekili ile davalı ...Ş. vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

1. Davacı vekili, maddi tazminatın TRH 2010 yaşam tablosunun esas alınarak hesaplanması gerektiğini, hükmedilen maddi ve manevi tazminat miktarlarının düşük olduğunu ileri sürerek kararın bozulmasını talep etmiştir.

2. Davalı ...Ş. vekili, kazaya karışan araç poliçe teminatı kapsamındayken sigortalı ... tarafından ...'ya satıldığından poliçe özel şartları gereğince poliçenin kendiliğinden iptal olduğunu, meydana gelen kaza nedeniyle müvekkili sigorta şirketinin sorumlu tutulamayacağını, davacı kaza tarihinde on yedi yaşında olduğundan geçici iş göremezlik zararı tazminatına hak kazanamayacağını, dosya kapsamında hükme alınan maluliyet raporunun yönetmeliğe uygun olmadığını, TRH 2010 yaşam tablosu kullanılarak hesaplama yapılması gerektiğini ileri sürerek kararın bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık;

1)Trafik kazası sonucu bedensel zarar nedeniyle maddi tazminat istemine ilişkin somut olayda, malûliyet oranının tespitinde, Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerinin mi yoksa Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin mi uygulanması gerektiği,

2)Tazminat miktarı hesabı yapılırken, davacının muhtemel yaşam süresinin PMF-1931 yaşam tablosuna göre mi yoksa TRH 2010 yaşam tablosuna göre mi tespit edilmesi gerektiği,

3) Davacı lehine hükmedilen geçici iş göremezlik tazminatı bakımından mahkemece yapılan inceleme ve araştırmanın yeterli olup olmadığı, noktalarında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 49 ilâ 51, 54, 55 vd. maddeleri,

2. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85, 89, 90, 91, 99 vd. maddeleri,

3. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesi,

4. Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları.

2. Değerlendirme

A- (1) No.lu uyuşmazlığa ilişkin temyiz itirazları yönünden yapılan incelemede

1. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konu ile ilgili mevzuatın ve yasal kavramların incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

2. Karayolları Trafik Kanunu'nun (KTK) 85. maddesinin 1. fıkrasında; bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi hâlinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibinin, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı, 91. maddesinin 1. fıkrasında; işletenlerin, bu Kanun'un 85. maddesinin 1. fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmalarının zorunlu olduğu düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin 09.10.2020 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 17.07.2020 tarihli ve 2019/40 Esas, 2019/40 Karar sayılı iptal kararında KTK'nın 90. maddesinin 1. cümlesinde yer alan “...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda...” ibaresi ile 2. cümlesindeki “...ve genel şartlarda...” ibaresinin ve 92. maddesinin (i) bendinin Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiş olup 90. maddenin en son hâli "Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatlar bu Kanunda öngörülen usul ve esaslara tabidir" şeklindedir.

3. Türk Borçlar Kanunu'nun 49 ilâ 51. maddelerine göre, kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlü olup, zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispatla mükelleftir. Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

4. Türk Borçlar Kanunu'nun "Bedensel zararlar" başlıklı 54. maddesinde bedensel zararlar "özellikle" ifadesine yer verilmek suretiyle tedavi giderleri, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar, ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar olarak örnekseme yoluyla açıklandıktan sonra, "Tazminatın belirlenmesi" başlıklı 55. maddenin 1. fıkrasında ise; "Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır" hükmüne yer verilmiştir. Açıklanan düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere tazminatın hesaplanmasına yönelik somut kurallar bulunmadığından tazminatın (uğranılan gerçek zararın) belirlenmesine yönelik ilkeler, somut olayın özelliği gözetilmek suretiyle yeksenak uygulamaların ortaya konulabilmesi amacıyla ilgili Kanun'lar çerçevesinde oluşturulan içtihatlarla belirlenmiştir.

5. Haksız fiil sonucu çalışma gücünde kayıp olduğu yönünde bir iddia ve talep bulunması hâlinde gerçek zararın tespit edilebilmesi bakımından kusur durumu, kişinin gelir durumu, yaşam tablolarına göre belirlenen bakiye ömür süresi ve maluliyet oranı gibi birden fazla veri bir arada göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmaktadır. Dolayısıyla tazminat hesabında (varsa geçici işgöremezlik süresinin ve) maluliyet (sürekli iş gücü kaybı) oranının usulüne uygun belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Yargıtayın istikrar kazanmış uygulamaları uyarınca kaza ile maluliyet arasında illiyet bağı kurulmak koşuluyla bu belirlemenin Adli Tıp Kurumu İhtisas Dairesi, üniversite ya da araştırma hastanelerinin Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlıkları aracılığıyla tespit edilmesi gerekmektedir. Söz konusu bu belirlemenin kayba uğradığı iddia edilen kişide bulunan şikâyetler dikkate alınarak oluşturulacak uzman doktor heyetinden kaza tarihinde yürürlükte bulunan ve Yargıtay uygulamaları ile benimsenen mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

6. Eldeki davada kaza tarihi 11.09.2017 olup, davacı kaza nedeniyle meydana gelen işgücü kaybı hususunda Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından düzenlenen bilirkişi raporunda 11.10.2008 tarihli ve 27021 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerinden yararlanılarak maluliyet oranı belirlenmiş, mahkemece bu rapor hükme esas alınmış, Bölge Adliye Mahkemesince söz konusu raporun hükme esas alınmasında isabetsizlik bulunmadığı belirtilmiş, karar Özel Dairece maluliyet oranının tespiti açısından kaza tarihinde yürürlükte olan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur.

7. Uygulamada Sürekli iş göremezlik oranı tespit edilirken yeksenaklığın oluşturulabilmesi amacıyla Özel Dairenin istikrar kazanmış kararlarında; 11.10.2008 tarihinden önce Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, 11.10.2008 ilâ 01.09.2013 tarihleri arasında Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği, 01.09.2013 ilâ 01.06.2015 tarihleri arasında Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği, 01.06.2015 ilâ 20.02.2019 tarihleri arasında Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmelik ve 20.02.2019 tarihinden sonra ise Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik yürürlükte olduğundan kaza tarihinde geçerli mevzuat uyarınca sağlık kurulu raporu düzenlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

8. Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü 22.06.1972 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Tespit işlemleri Yönetmeliği ise 11.10.2008 tarihli ve 27021 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önceki talepler bakımından getirilen Geçici 1. madde ile "... Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce çalışma gücü kaybı, iş kazası, meslek hastalığı, vazife malullüğü, harp malullüğü sonucu meslekte kazanma gücü kaybı ile erken yaşlanma durumlarının tespiti talebinde bulunan sigortalılar ve hak sahipleri için, yürürlükten kaldırılan ilgili sosyal güvenlik mevzuatının Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır..." hükmüne yer verilmiştir. 03.08.2013 tarihli ve 28727 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Maluliyet Tespit İşlemleri Yönetmeliği ise 01.09.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 22. madde de; "1/10/2008 tarihli ve 27021 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinin çalışma gücü kaybı, vazife malullüğü, harp malullüğü ile erken yaşlanma durumlarının tespiti hükümlerine yapılan atıflar bu Yönetmelik hükümlerine yapılmış sayılır" 23. maddesinde; "Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde yer alan; çalışma gücü kaybı, vazife malullüğü, harp malullüğü ile erken yaşlanma durumlarının tespiti ile ilgili tüm hükümler yürürlükten kaldırılmıştır" düzenlemesine yer verilmiştir. Anılan Yönetmelik 28.09.2021 tarihli ve 31612 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespiti İşlemleri Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmıştır. 30.03.2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik ile 14.01.2012 tarihli ve 28173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Yönetmeliğin özürlü sağlık kurulu raporlarının alınışı, geçerliliği, değerlendirilmesi ve özürlü sağlık kurulu raporu verebilecek yetkili sağlık kurumlarının tespiti ile ilgili usul ve esasları belirlemek; özürlülerle ilgili derecelendirmelere, sınıflandırmalara ve tanımlamalara gereksinim duyulan alanlarda ortak bir uygulama geliştirmek ve uluslararası sınıflandırma ve ölçütlerin kullanımının yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla hazırlandığı ve özürlülere sağlanan haklardan ve verilecek hizmetlerden yararlanmak üzere istenilen özürlü sağlık kurulu raporları ile özürlü sağlık kurulu raporu

verebilecek yetkili sağlık kurumlarını ve özürlülerle ilgili sınıflandırma ve ölçütleri kapsadığı hususu hüküm altına alınmıştır. 20.02.2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik ile 30.03.2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

9. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı gözetildiğinde KTK'nın 90... . maddelerinde 6704 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler 26.04.2016 tarihinde yürürlüğe girmiş, kaza ise 11.09.2017 tarihinde gerçekleşmiştir. Kaza tarihinde uygulanması gereken yönetmelik Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurul Raporları Hakkında Yönetmeliktir. Gerçek zararın belirlenmesine yönelik ilkeler (yukarıda açıklandığı üzere somut tazminat hesabına ilişkin belirlemeler) istikrar kazanan Yargıtay içtihatlarıyla belirlenmiş ve uygulamaya yön verilmiştir. Haksız fiilden kaynaklanan zararların tespitinde fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükteki mevzuat hükümleri dikkate alınarak hesaplama yapılmalıdır. Oluşan zararın tespit edilmesinde aynı konuya yönelik aynı tarihlerde farklı düzenlemelerin bulunması da genel ilkelerden ayrılması için bir gerekçe olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Zira aksinin kabulü hukuki güvenlik ve istikrar ilkesine de aykırı düşmektedir. O hâlde, somut olayda kaza tarihi itibariyle yürürlükte ve güncel olduğu için kabul edilen Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde rapor alınması gerekmektedir.

10. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; zararın hesaplanmasına ilişkin oranın Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliği'ne göre belirlenmesi gerektiği, engellilik ve özürlülük oranının çalışma gücünü karşılamadığı, somut olayda davacının engellilik oranı %5, çalışma gücü kaybı ise %10,2 olarak belirlendiği, maluliyet oranının Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerine göre belirlenmesi gerektiği, bu nedenle direnme kararının onanması görüşü ileri sürülmüş ise de; bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

11. Hâl böyle olunca; birinci uyuşmazlık yönünden Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozulmalıdır.

B- (2) No.lu uyuşmazlığa ilişkin temyiz itirazları yönünden yapılan incelemede

12. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konuyla ilgili kavram ve yasal düzenlemelerin irdelenmesinde yarar vardır.

13. Türk Borçlar Kanun'un 49. maddesine göre, kusurlu ve hukuka aykırı bir eylemle başkasına zarar veren kimse bu zararı tazmine mecburdur. Böylece haksız fiilden sorumluluk, tazminat borcunun kaynağını oluşturmaktadır. Özel bir sorumluluk hükmüyle düzenlenmemiş bütün hâllerde bir kimse için haksız fiil sorumluluğunun söz konusu olması, TBK'nın 49. maddesindeki şartların gerçekleşmesine bağlıdır. Başka bir deyişle, ayrık bir düzenleme bulunmayan kusur sorumluluğu hâllerinde, TBK'nın 49. maddesi ve devamında yer alan esaslar uygulanır.

14. Dava bedensel zarar nedeniyle uğranılan maddi ve manevi zararın giderilmesi istemine ilişkindir. Bu tür davalarda gerçek zarar hesabı, tazminat hukukuna ilişkin genel ilkeler doğrultusunda yapılmalı, zarar gören sürekli iş göremezlik durumuna girmişse bedensel zarar, ölüm hâlinde destekten yoksun kalma tazminatı hesabı dikkate alınmalıdır.

15. Gerçek zarar hesabı özü itibariyle varsayımlara dayalı bir hesaplama olması nedeniyle gerçeğe en yakın verilerin kullanılması esastır. Bu kapsamda olmak üzere zarar ve

tazminata doğrudan etkili olan ölen ya da bedensel zarara uğrayanın gerçek kazancı, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş göremezlik ve karşılık kusur oranları, destek görenlerin bakiye ömrü ve gelirden alacakları pay oranları, kız çocuklarının muhtemel evlenme yaşı, eşin evlenme olasılığı, varsa Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değeri gibi tüm veriler toplandıktan sonra aktif ve pasif dönem için ayrı ayrı hesaplama yapılmaktadır.

16. Görüldüğü üzere gerçek zararın ne kadar süre için hesaplanacağı tazminatın ana unsurlarındandır. Destekten yoksunluk tazminatı yönünden desteğin yaşam süresi ile aktif ve pasif dönemi, destekten yoksun kalanların yaşam süreleri ve ne kadar süre ile destek görecekleri, bedensel zararlarda ise zarar görenin yaşam süresi tazminat hesabının temel taşlarından birini teşkil etmektedir.

17. Yeri gelmişken belirtilmelidir ki; zarar görenin ya da desteğin ve hak sahiplerinin bakiye ömürlerinin (muhtemel yaşam sürelerinin) belirlenmesinde hayat (yaşam) tabloları kullanılmaktadır. Yaşam tabloları hayatta kalma ve ölüm istatistiklerinden elde edilen sonuçların değerlendirilmesi suretiyle her bir yaşta bir yıl içinde kaç kişinin hayatta kalacağının ve kaç kişinin öleceğinin ve muhtemel yaşam sürelerinin öngörüldüğü tablolardır.

18. Ülkemizde uzun yıllar 1931 tarihli PMF (Population Mesculine et Fèminine) adı verilen Fransa nüfus verisinden oluşturulan ve cinsiyet ayrımı olmayan Fransız Yaşam Tablosu kullanılmış olup bu tablonun yasal dayanağını mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun (506 sayılı Kanun) 22. maddesi oluşturmaktadır.

19. Daha sonra Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Aktüerya Bilimleri Bölümü, BNB Danışmanlık, Marmara Üniversitesi ve Başkent Üniversitesinin çalışmalarıyla "TRH-2010" adı verilen "Ulusal Mortalite Tablosu" kadın ve erkekler için ayrı ayrı hazırlanmıştır.

20. Karayolları Trafik Kanunu'nun 93. maddesinin 1. fıkrası gereği zorunlu malî sorumluluk sigortası genel şartları, teminat tutarları ile tarife ve talimatları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilir ve Resmî Gazete'de yayımlanır. Böylece Hazine Müsteşarlığı kanundan aldığı yetki ile zorunlu malî sorumluluk sigortası genel şartlarını belirlemektedir.

21. 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın C.10. maddesindeki hüküm ile 12.08.2003 tarihli ve 25197 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları yürürlükten kaldırılmıştır.

22. Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. maddesinde 14.04.2016 tarihinde 6704 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile yapılan değişiklikle zorunlu malî sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatların bu Kanun ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda öngörülen usul ve esaslara tabi olacağı hükmü getirilmiştir.

23. Yeni genel şartların C.11. maddesine göre yeni genel şartlar, yürürlük tarihi olan 01.06.2015 tarihinden sonra akdedilmiş sözleşmelere uygulanacak olup, Genel Şartların 1. maddesinde “Bu genel şartlar ekleriyle bir bütündür” hükmü bulunmaktadır. Genel Şartların destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin (2) numaralı Ek'inin ve sürekli sakatlık tazminatının hesaplanmasına ilişkin (3) numaralı Ek'inin 3. maddelerinde hesaplamalarda TRH 2010 hayat tablosunun kullanılacağı, tablonun belirli periyotlarda güncellenmesi hâlinde vefat veya kaza tarihindeki güncel versiyonun esas alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu arada belirtmek gerekir ki, Anayasa Mahkemesinin 17.07.2020 tarihli ve 2019/40 E., 2020/40 K. sayılı kararı ile, 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin 1. cümlesinde

yer alan “…ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda…” ibaresinin ve 2. cümlesinde yer alan “…ve genel şartlarda…” ibaresinin Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

24. Son olarak 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 90. maddesinin 1. fıkrasına 09.06.2021 tarihli ve 7327 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile eklenen hüküm ile,

" b) Destekten yoksun kalma tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ve zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2’yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,

c) Sürekli sakatlık tazminatı, ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2’yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı ve sürekli sakatlık oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak,…” hesaplanacağı yönünde düzenleme yapılmıştır.

25. Danıştay tarafından da ölüm veya bedensel zarardan kaynaklanan maddi tazminat hesaplamalarında TRH 2010 yaşam tablosunun kullanıldığı görülmektedir. Nitekim Danıştay 10. Dairesinin 17.06.2021 tarihli ve 2019/6828 Esas, 2021/3429 Karar sayılı kararında; “..Öncelikle, söz konusu raporda bakiye ömür belirlenmesinde PMF 1931 Hayat Tablosunun esas alındığı görülmektedir.

Destekten yoksun kalma zararı, özü itibarıyla varsayımsal verilere dayanılarak hesaplanmakta ise de; bilirkişi raporunun ilgililerin gerçek maddi zararlarını göstermesi için raporda gerçeğe en yakın ve güncel verilerin kullanılması esastır. Bu nedenle, tazminat hesabına esas bakiye ömrün belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 tablosunun esas alınması…” gerektiği belirtilmiştir.

26. Bu noktada vurgulanmalıdır ki, yaşam sürelerinin tespitinde kullanılan tablolar arasında farklılık bulunması tazminat miktarını önemli ölçüde etkilemektedir. Şöyle ki; PMF 1931 yaşam tablosu cinsiyet ayırımı gözetmeyen bir tablo olup, kadın-erkek ayrımı yapılmamıştır. Bu tabloda yeni doğan bir insanın ömrü ortalama 56,64 olarak kabul edilmiştir. Oysa TRH 2010 yaşam tablosunda çok yerinde olarak kadın ve erkekler için ikili bir ayrıma gidilmiştir. TRH 2010 yaşam tablosunda yeni doğan bir insanın ömrü kadınlarda 78,02 erkeklerde ise 71,93 olarak belirlenmiştir. Her iki tablo karşılaştırıldığında başlangıçta yaşam süreleri arasında 15 ilâ 22 yıl arasında değişen sürelerde farklar doğmakta, orta yaşlarda yaşam süreleri birbirine yaklaşmakla birlikte sonuç olarak muhtemel yaşam ve bakiye ömür sürelerinin PMF 1931 tablosunda daha az, TRH 2010 tablosunda daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

27. Hukuk Genel Kurulunda da hangi yaşam tablosunun esas alınması gerektiği yönündeki uyuşmazlık tartışılmış ve gerçek zarar hesabının özü itibariyle varsayımlara dayalı bir hesaplama olması nedeniyle gerçeğe en yakın verilerin kullanılması gerekliliği karşısında bakiye ömür süresinin belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 yaşam tablosunun esas alınması gerektiği sonucuna varılmıştır (Hukuk Genel Kurulunun 30.04.2025 tarihli, 2024/4-643 Esas, 2025/264 Karar ve 30.04.2025 tarihli 2023/4-1155 Esas, 2025/263 Karar sayılı kararları).

28. Şu hâlde yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; gerçek zarar hesabının özü itibariyle varsayımlara dayalı bir hesaplama olması nedeniyle gerçeğe en yakın verilerin kullanılması gerekliliği karşısında bakiye ömür süresinin belirlenmesinde ülkemize özgü ve güncel verileri içeren TRH 2010 yaşam tablosunun esas alınması gerekmektedir.

29. Hâl böyle olunca ikinci uyuşmazlık yönünden Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki hükümde direnilmesi doğru olmamıştır.

C- (3) No.lu uyuşmazlığa ilişkin temyiz itirazları yönünden yapılan incelemede

30. Davacı, trafik kazası sonucu yaralandığını ileri sürerek geçici iş göremezlik zararının bulunduğunu açıklayıp geçici iş göremezlik tazminatına karar verilmesini talep etmiş, Mahkemece, davacının geçici iş göremezlik zararına uğradığı kabul edilerek tazminata hükmedilmiş, davalı ... vekilinin istinaf başvurusu üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince davalı ... vekilinin istinaf başvurusunun reddine karar verilmiş, kararın temyizi üzerine Özel Dairece; davacının çalışma durumu, gelir elde edip etmediği ve Sosyal Güvenlik Kurumu ödemeleri yönünden yeterli araştırma yapılmadığı gerekçesiyle karar bozulmuştur.

31. Geçici iş göremezlik tazminatı, zarar görenin iyileşme sürecinde çalışma gücünden yoksun kalması nedeniyle uğradığı gerçek ve somut kazanç kaybını karşılamaya yöneliktir.

32. Bu zarar kaleminin hüküm altına alınabilmesi için; zarar görenin kaza tarihinde fiilen çalışıyor olması veya en azından gelir elde etme olanağının somut verilerle ortaya konulması gerekir.

33. Somut olayda davacının kaza tarihinde on yedi yaşında olduğu, yapılan kolluk araştırmasında herhangi bir işte çalışmadığının bildirildiği anlaşılmaktadır.

34. Mahkemece; davacının fiilen çalışıp çalışmadığı, düzenli veya düzensiz gelir elde edip etmediği, kaza nedeniyle yoksun kaldığı bir kazanç bulunup bulunmadığı hususlarında yeterli araştırma yapılmamıştır.

35. Ayrıca, aynı zarar kalemi yönünden Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından herhangi bir ödeme yapılıp yapılmadığının belirlenmesi de zorunludur. Bu hususun araştırılmaması mükerrer tahsil riskini doğurur.

36. Hâl böyle olunca, eksik inceleme ile hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

37. Bu itibarla, üçüncü uyuşmazlık yönünden Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki kararda direnilmesi doğru değildir.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

(A) bendinde gösterilen gerekçelerle (1) No.lu uyuşmazlık yönünden, (B) bendinde gösterilen gerekçelerle (2) No.lu uyuşmazlık yönünden ve (C) bendinde gösterilen gerekçelerle (3) No.lu uyuşmazlık yönünden davacı vekili ile davalı ...Ş. vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harçlarının yatıranlara geri verilmesine,

Dosyanın 6100 sayılı Kanun’un 373. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararı veren Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesine gönderilmesine,

08.04.2026 tarihinde (1) No.lu uyuşmazlık yönünden oy çokluğuyla, (2) ve (3) No.lu uyuşmazlıklar yönünden ise oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.

''K A R Ş I O Y''

I. TEMEL UYUŞMAZLIK

1. Çoğunluk ile aradaki temel uyuşmazlık "trafik kazası sonrası yaralanan ve bedensel zararının tazminini talep eden davacının tazminata esas maluliyet oranının belirlenmesinde

Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerinin mi yoksa Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin mi uygulanması gerektiği" konusundadır.

2. Özel Dairenin "maluliyet oranının belirlenmesinde "Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanması gerektiği" yönündeki bozma kararına Bölge Adliye Mahkemesince "Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği hükümlerinin" uygulanması ve buna göre belirlenen orana göre tazminatın hüküm altına alınması gerektiği" gerekçesi ile direnme kararı verilmiştir.

3. Direnme kararı çoğunluk görüşü ile "trafik kazası sonrası yaralanan davacının bedensel zararının belirlenmesinde maluliyet oranının Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre belirlenmesi ve bu yönetmeliğe esas belirlenen oran üzerinden tazminatın hesap edilmesi gerektiği" gerekçesi ile bozulmasına karar verilmiştir.

II. YASAL MEVZUAT VE DEĞERLENDİRME

4. 6098 sayılı TBK'nın 49. maddesi uyarınca "Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür". Aynı Kanun'un 54. maddesine göre bedensel zararlar:

1. Tedavi giderleri,

2. Kazanç kaybı,

3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve

4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplardır.

Keza aynı kanunun 55. maddesine göre "Bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar veya tazminattan indirilemez".

5. Görüldüğü gibi bedensel zarar olarak, kazanç kaybı, çalışma gücü azalmasından veya yitirilmesinden doğan kayıplar tazminat olarak belirlenmektedir. Hukuka aykırı bir olay veya haksız eylem sonucu bedensel zarara uğrayan kişinin iyileşemeyip yaşam boyu sakat kalması durumuna, İş Hukukunda ve Sosyal Güvenlik Yasalarında "sürekli işgöremezlik", uygulamada ve Yargıtay kararlarında "beden gücü kaybı" veya "çalışma gücü kaybı" ya da "meslekte kazanma gücü kaybı" denilmektedir. Ancak meslekte kazanma gücü, tüm sigorta kolları için geçerli bir kavram iken, çalışma gücü uzun vadeli sigorta kolları için kullanılır.

6. 5510 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde, "İş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve engellilik nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum Sağlık Kurulunca meslekte kazanma gücü en az %10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalı, sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanır". Aynı Kanun'un 21. maddesinde ise "İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücû edilir.

7. 5510 sayılı Sosyal sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 25, 28, 47, 94, 95 ve geçici 4 üncü maddelerine dayalı olarak 2013 yılında "Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliği", devamında 2018 ve en son olarak 28.09.2021 tarihili Resmî

Gazete yayınlanarak yürürlüğe konmuştur. Çalışma gücünün azalması veya yitirilmesi zararının oranı bu yönetmeliğe göre yapılmaktadır.

8. Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik ise 2013 yılında yürürlüğe girmiş, son olarak 20.02.2019 tarihli Resmî Gazete'de Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik olarak değiştirilerek yürürlüğe konmuştur. Bu yönetmelik ise 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 31. maddesi, 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un 8. maddesi ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 5. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Burada tespit edilen engellilik hâlidir.

9. Engelli, yaralanma ya da fiziksel veya zihinsel bir rahatsızlık nedeniyle bazı hareketleri, duyuları veya işlevleri kısıtlanan kişi olarak da tanımlanabilir. Engeller doğuştan gelebilir veya sonradan geçirilen hastalıklar veya kazalar sonucu ortaya çıkabilir. Özürlü veya Engelli Sağlık Kurulu raporlarının veriliş amacı, Yönetmeliğin 4,5 ve 15. maddeleri uyarınca, doğuştan veya sonradan beden gücü kaybı olan engellilerin korunması, vergi indiriminden yararlanmaları ve sakatlık kontenjanından işe alınmaları içindir.

9. Anayasa Mahkemesinin 17.07.2020 tarih ve 2019/40 Esas, 2020/40 Karar sayılı iptal kararı ile KZMSS Genel Şartları’nda belirtilen ve 01.06.2015 tarihinde sonra sürekli sakatlık /bedeni zararlar tespiti için kullanılması istenen yönetmelik olan Özürlülük Ölçütü kullanımı iptal edilmiştir. Böylece literatürde yer alan benzer çalışmalarda da belirtildiği üzere 01.09.20 13... .02.2019 tarihleri arasında meydana gelen trafik kazalarında Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararına göre Maluliyet Tespiti İşlemleri’nin kullanılması gerektiği de anlaşılmaktadır.

III. SONUÇ

10. Gerek trafik kazası, gerek iş kazası veya meslek hastalığı sonunda bedensel zarara uğrayanın, zararı arasında çalışma gücü ve kazanç kaybı ile ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıpları vardır. Burada zararın hesaplanmasına ilişkin oranın "Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliği" ne göre belirlenmesi gerekir. Engellilik veya özürlülük oranı çalışma gücünü karşılamaz. Zira engelli olma oranı ile çalışma gücü oranı farklı kavramlardır. Somut uyuşmazlıkta davacının engellilik oranı %5, çalışma gücü kaybı ise %10,2 olarak belirlenmiştir. Bedensel zarar içinde çalışma gücü kaybı belirtildiğine, kurum sigortalı olması hâlinde gelir bağlayacağına ve bu gelir %10,2 den bağlana peşin sermaye değerine göre rücu edileceğine göre oranın Maluliyet ve Çalışma Gücü Kaybı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine göre belirlenmesi ve %10,2 oranı ile tazminatın belirlenmesi isabetlidir. Bu açıdan direnme yerinde olduğundan bozma gerekçesine katılınmamıştır.